

TELEGRAPFULU ROMANU

Nº 6. ANULU XVIII.

Telegraful eșe de done ori pe sepmna: joia si Duminică. Prenumeniu se face in Sabiu la expeditia foioi pe afara la c. r. poste, en bani gat's prin scrisori francate, adresato catre expeditura. Pretul prenumeniu pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. car pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte partii ale Transilvaniei si pen-

tre provinciale din Monarchia pe anu 8 fl. ére pe o jumătate de anu 3. fl. v. a. Pentru princ. si bari straine pe anu 12 pe 1/2, anu. 6 fl. v. a.

Inseratelor se platesc pentru intea ora cu 7. cr. sîrbiu, pentru a doua ora cu 5. cr. si pentru a treia repetire cu 3. cr. v. a.

Sabiu, in 1830 Ianuariu 1870.

Evenimente politice.

Ministeriul din Cislaitanii e incheiat. Președinte este Hasner, baronul Washington din Stiria e ministru de agricultura si L. d. M. C. Wagner, fostu guvernator civil si militar in Dalmatia, e ministru de garde; cele-lalte portofoliuri le tienu ministri cari le-au avutu mai inainte.

Observarea ce ni o facusemu cu privire la cunventarea cancelariului Beust rostita in senatul imperial se afirma pâna acum de mai multe dñuarie. Puseluna cancelariului o descriu forte in defavora lui. Ministrii respingu ori-ce sfatu, chiar si bunu, care vine dela contele Beust. Afara de toate aceste au mai eruptu o certa intre cancelariu si ministri pentru fondul de dispusetiune, pre care ministrii cislaitani voru sa-lu denegi cancelariului; ba eventualu sa se lipsesc si ei cu totulu de densulu. Se mai adauga ca dupa colisse s'au intemplatu forte multe. (Seiri mai noue spunu ca Beust s'a impacato cu Giskra).

In partea de dinocci de Lajta e liniște mare in ceea ce privesce politică. Numai diel'a mai atrage atenția incătu-va. Deçi despre acăst'a avem mai pre largu raportele dietali.

Din Bucovina audramu ca are sa se faca ceva pentru autonomia biserică. Eramu gat'a a crede ca desamortirea va fi terminata pre terenul bisericesc si in Bucovina, pre cândn „Albin'a“ ne aduce in grada scirea, ca acăst'a e numai o ironia. Sa nu desperămu de totu.

O visita ce facu archiducele Carolu Ludovicu la Berlinu se esplica de semnu invederatu ca intre curtea de Vien'a si Berlinu a inceputu a si relatiile amicabile. Intempinarea ce o avu archiducele, asiderea si primirea, garantiza o preventie care trece preste marginile curtenirei.

Din Parisu se scrie ca Rochefort, carele la imortarea lui Victor Noir, impuscatul de principale P. Bonaparte, a adunat multime de poporu si a vorbitu in deosebite renduri, mai pre urma a scrisu in fóia sea lucruri injurioase asupra dinastiei, — este judecatu, si acăst'a cu invoirea corpului legislativ din care face si elu parte, la inchisore si la pedepsa in bani. Cercetarea in urm'a saptei principelui Bonaparte curge inca.

Spania se propria inceputu dara forte inceput de decidera sortiei regimului seu. Telegrame de acolo spunu, ca alegerile suntu in mare parte in favorea monarchistilor. Principiul monarchic are dara prospectele cele mai bune, insa monarchul este greu de gasit.

In România, Camer'a occupa astazi locul celu dintâi de interesu politicu. Acăst'a s'a ocupat si se occupa inca mai multu cu interpellari. Un'a in afacerea evreilor amu amintit'o si noi, si responsului ministrului de interne l'amu reprobusu in tota estinderea lui. *) De interesu deosebitu va fi interpellarea (si de siguru si responsul la dens'a) ce vră sa o faca deputatulu Cozadini in siedint'a din 12 Ianuariu in privint'a suspendării subvențiunei bisericei din Suciva (Bucovina). Reintroducendu-ne la cestinea evreilor, Ministrul Cogalniceanu a datu o circulara către prefecti, prin carea ii provoca a urmă rigurosu legile esistente fatia cu evrei.

De unu tempu incepe trebue ca se misca ceva in România. Nu intielegemu bande bulgare, ci, fiindu ca se scrie multe despre noue alianțe de partide, miscări ministeriali seu pentru fotoliu ministeriali. Se scrie d. e. ca alpii si rosii iera se propria unii de altii spre a veni la putere. Impresiunarea acăst'a are insemetate forte mare pentru

România si pentru români. Ea in agitațiunile vanitătilor personali nu ajunge la o statornicia nici odata si intru nimic'a. Progresul este impedeccat, si cându e vorba ca la o constelație politica se faca si ea parte in favorea sea, este paralizata de certe interne si nu poate face nimic'a. Nici o tiéra si nici o națiune apasata nu a avutu atât norocu că cea a Romaniei, dela 1857 incoce, dara unde lucra numai norocul si nu ratinamentul sanatosu al oménilor de statu, poté sosi unu momentu fatalu, unde norocul si intoree dosulu si atunci e reu de clientii lui de mai nainte. Români din Romania ar trebui sa cugete, ca se afla in vecinătate de o putere mare, cari numai pentru ca nu i'sa datu ocazie nu a pusu mân'a pre dens'a si asiā ei se facu politica de esistintia natională déra nu politica de partide. Sa sustiena guvernul care administrăza bine tiéra si care scie cästigă respectul altor statu. Ei ince se injura mereu; fia-care parte are un catalogu de peccate, care le tiene continuu la nasulu celei-lalte parti si la nasulu publicului.

Diet'a Ungariei.

(Continuarea vorbirei lui E. Simonyi, tienuta in siedint'a din 15 Ian.)

In fia-care anu se risipescu, sub diferte proteste, sume enorme, fără a simti vre-o meliorare, fără rezultat, sumele se folosescu spre beneficie locale; urm'a, unei astuzelui de economii rele, e ca acum stămu cu multo mai reu, decât sub regimul absolutisticu, ne va costa milioane multe, pâna vomu ajunge iera-si la status quo ante. Guvernul centralu costa cu 34 milioane fl. mai multa, ca sub Bach, precându tota lumea crede, ca unu regim constitutional aru poté cu mai pucine spese administră, decât unu burocrato-absolutisticu.

Mai departe facandu vorbitorul unele observații la metod'a de administrare a ministrului de finanțe, propune casei urmatorulu proiectu de conclusiune: Considerându procederea cea de pâna acum a regimului, referitoria la administrarea pecuniara, in urm'a cărei financiele statului au devenit intr-o stare deplorabila, se pronuntia cas'a, ca in interesul tierei nu e consultu a incredintia de ici incolo administrarea erariului ministerului presint, din care causa nu primesce proiectul bugetului propus. (Aplause prelungite din partea stângii estreme.)

E. Ivánca se declara absoluta contr'a programei desvoltate in memorandulu minoritatii cabinetului cislaitanu si reprobéza politic'a majoritatii cabinetului, care voiesce a detrage opusetiunei totu drepturile. Delegatiunei magiare i-ară dă instrucțiunea, se nu voteze pentru armata maritima nici unu crucieriu, pâna cându nu va reconosce si flamur'a magiare, apoi se mijlocescu, ca si in Cislaitanu sa se strapuna punctul de gravitatune al puterei armate in honvedi, căci numai asiā se poate micsiora bugetulu celu enormu intrebuintatul pentru linia.

In siedint'a din 17 Ian. presinta presedintele, dupa autenticarea protocolului, mai multe petitiuni jurisdicționale; petitiunile se tramtu comisiunile respective. Deputatii A. Barcsay si A. Szöcs ceru concediu, fiindu morbosu, pre tempu nedeterminat. E. Laszló si o. I. Rudich substernu petitiuni, care asemenea se predau comisiuniei petitionarie.

E. Ivánca interpeláza pre ministrulu comunicatiunei: presintă-va casei proiectulu consiliului calu ferate nord-nostice, privitorul la cladirea liniei Nyiregyház-Ungvár?

Ministrul com. E. Mico declara ca linia din cestune e urgente si ca interesul tierei recere, ca acăst'a linia sa se clădesca cu pretul cătu se poate

de estinu. Regimul va dă concessiune acelu concurant, care va imbă conditiuni mai favorabile. Tempul presintărei proiectului ince nu se poate determina. Ministrul respondă si contelui L. Simonyi si promite, ca va propune in scurtu unu proiectu referitoriu la cladirea liniei ferate Essecu-Fiume.

Presedintele min. c. Andrassy respondă la interpelatiunea lui C. Tisza, in cauza provincialisarei confiniului militar: ca trimitera autografelor, privitorie la provincialisarea confiniului militar, presedintelui ministeriului de dincolo de Lajta nu s'a potutu evită, din cauza ca cuotă Ungariei, care dupa anexarea confiniului are se fia mai mare, numai asiā s'a potutu determina. La interpelarea: din ce cauza unulu din autografe n'a fostu contr'a-semnatu de d-sea, respondă, ca nu la contr'a-semnatu, pentru că sa se vedea, ca acelu autografu l'a esmisu imperatulu, motu proprio.

La intrebarea ultima, ca are regimul de cunetu a propune casei unu raportu, relativ la confiniul militar, respondă ministrul, ca nu este cauza. Nemultiamirea in confiniul militar au provenit din schimbări, dela care poporul nu ascăpta multu bine; deca ince confiniarii se voru convinge, ca schimbările suntu pentru ei favoritorie, ca interesele loru nu suntu pericolate, este siguru, ca se voru linisci.

C. Tisza e multiamitul cu responsul si e de parere, ca cătu mai curendu totu mijlocele sa se folosescu spre liniscirea confiniului; mai departe doresce, că autografele, cu deosebire, cari atingu interesele Ungariei sa nu se mai esmita fără contrasemnarea ministeriului ungurescu.

Presedintele min. Andrassy asigura, că cătu mai ingraba se voru luă mesurile necesare in cestunea confinielor.

Cas'a iā cunoștinția despre responsul presedintelui min.

La interpelarea deputatului Urményi, relativ la cladirea casarmelor, respondă min. Andrassy, ca s'a facutu pasii receruti. Urményi e multiamitul cu responsul. Bugetul casei pentru lun'a c. se incuviati.

Urmăza desbaterea generala a bugetului pro 1870.

Irányi deschidiu discutiunea doresce, că pentru viitoru sa se introduca pracs'a englesa.

Pentru referatul comisiunei mai vorbesu Zsédenyi si Máriássy. Contra Madaras si Schwarz.

In siedint'a din 18 Ian. se face, dupa autenticarea protocolului, votarea asupra alegerei unui membru al comisiunei financiale, in locul celui demissionat; partit'a lui Deák a votat pentru Szell.

Urmăza continuarea desbaterei generale asupra bugetului de pre an. 1870.

Contra bugetului mai vorbesu Hevesy si Németh; cestu din urma întrăba in fine pre ministrii, cu deosebire pre presedintele min., ca de ce primescu, (min.) facia cu starea cea trista a tierei, remuneratiuni asiā mari si nu reduc si lefele celor-lalti amplioati ministeriali.

Presedintele min. respondă prin o vorbire mai lunga si accentuăsa, ca ministrii din 1848 au avutu lese si mai mari si ca din parte-i aru abdice de remuneratiune, deca nu i-ară fi temo, ca violéza prin acăst'a onoreea națiunei.

Fr. Pulsky reflectăza, că referentul alu comisiunei, unor obiectiuni, facute despre starea financiilor.

In siedint'a din 19 Ian. se continua desbaterea generala asupra bugetului pentru an. 1870.

Ministrul de finanțe, M. Longay, combat dea merunitul prin o evenimentare mai lunga totu a-

firmările lui C. Tisza, C. Ghiezy, P. Moritz și E. Simonyi, exprimându-si în fine ironice speranța, că cestu din urma de ore-ce totă presupunerile suntu resturate, va retrage votul de neincredere propusu camerci.

Cu acestea se termina desbaterea generală și presiedintele întrebă cas'a, de către primul referatul general alu comisiunii financiare de baza pentru desbaterea specială. Majoritatea casei primesc referatul.

Se incepe pertractarea specială a referatului și se acceptă fără discuție.

G. Várdy întrebă, ce sumă se recere pentru despartimentul de presa și ce scopu se urmarește prin aceea presa?

Min. presiedintele respunde că nu cunoște detajurile bugetului și că dăs'a presa are scopul de a îndreptă pareri scalciate (interne și externe) despre referințele magiere.

L. Csernaton y întrebă, adeverat e, ca mai multe diurnale suntu subventionate de statu?

In cestiunea acăstă vorbescu Tisza, C. Ludwig Simonyi, Csánády, I. Schwarz, E. Simonyi, Ivánca și Irányi și presupunu ca de ore-ce min. presiedintele tace, suntu diurnale subventionate.

Contele Andrassy respunde, nu ca s'ară vedé oblegatul, căci nu s'a facut interpellatione ci că se taia certă. Sumă din cestiune (12,500) se întrebuintează pentru recuizitele buroului seu etc.

Deák propune, că lefele servitorilor să se imbunătățească cu 20%.

Propunerea se va tipări și pune mâne la ordinea dilei.

In siedintă din 20 Ian. face Tisza către ministrul de justiția dăouă interpellationi:

1. Propunese-va unu proiectu de lege, prin care sa se suspenda pentru totă foile politice de pe teritoriul coronei magiere cautiunea și de că se va primi proiectul, sistă-se-voru acelea legi exceptionale și dispositiuni, căroru suntu supuse foile din Transilvania? 2. A dăouă interpellatione se tiene de co-masatiunea din Transilvania; interpellantele pretind, că caușa acăstă sa se reguleze prin unu proiectu de lege specialu.

Cas'a trece la ordinea dilei, la care e desbaterea specială despre bugetul presed. min.

Se incepe o discuție mai lungă despre fondul dispositiunariu de 120,000 fl.

C. Tisza, L. Berzenzei, A. Horváth, Bobory, Zsedényi și Vucovich nu voiescă a votă fondul disu.

Slavă observă, că fiacare reprezentante scie, spre ce e menit fondul de dispositiune, și ca partea oea mai mare e convinsa de necesitatea acestui fondu.

Fr. Deák observă, că Ungaria are multi ini-mici și ea necurmatu se agită din partea altoru puteri; contră acestoru agitațiuni trebuie se lăzrămu cu fondul de dispositiune; trebuie se premâmu merite, care nu se potu aminti in bugetu.

Henzelmann afirma că ministeriul din 1848 n'a posesu fondul de dispositiune, nici celu pre-sente nu-i trebuie.

Se trece la votare și se primesc fondul de dispositiune cu 169 de voturi contră 102.

In siedintă din 21 Ian. provoacă presiedintele, după autenticarea protocolui, cas'a a dă onoreea ultima reposatului deputatu L. Barthă, presen-tându-se, la 3 ore după amedi in locuită densului.

Gonda interpelăza pre min. de interne, că are de cugetu a propune uno estrau, despre daunele cauzate prin esundarea ultima a Tiszei.

La ordinea dilei e desbaterea specială despre bugetul ministeriului de lângă persoña monarcului in suma de 71,000 fl.

Henzelmann propune casei a decide, că numărul angajaților dela ministeriul sus'atinsu sa se reduca la jumetate.

Dupa o pertractare lungă, la care luara mai multi vorbitori partea se primesc bugetul ministeriului de lângă M. Sea in sumă propusa.

La ordinea dilei urmează bugetul min. de finanțe.

Presiedintele pretind, că cas'a se desfășa la desbaterea acestui bugetu uno modus procedendi și propune a se pertractă referatul comisiunii, despre despartiamintele de sub titlu "administrarea centrală", detaiatu, cele-lalte despartiaminte inse-nă mai după titlu, ceea ce unanimiter se primesc.

Budgetul administrării centrale se votăza in sumă propusa de 777,268 fl.

Publicație

prin care se aduce la cunoștința on. publicu următoriulu

ESTRASU:

Alu socotelorlui anului civilu 1869, despre cele patru fonduri, care s'a testatu de repausatulu domnu Ioanu lug'a de Bacă din Brasovu spre sco-puri filantropice și scolastice.

Sumă totală a acelor fonduri este 25,200 fl. valută austriaca, asediata primo loco in pretiulu casei, carea s'a cumpăratu in piță Brasovului sub nr. 82.

Dupa estrasulu socotelilor din anul 1868 au fostu remasă din venitul prediselor fonduri cu finea lui Decembrie 1868 uno restu de 2590 fl. 25 1/2 xr.

FOIȘIORA.

Cuventare tienuta la redeschiderea conferințelor elevilor institutului teologico-pedagogic din Sabiu.

"Unde-i unulu nu-i putere
La necasă și la durere,
Unde-su doi putere crescă
Să dusmanul nu sporesc."

Acesta suntu, fratilor, cuvintele renumitului nostru poetu Andreiu Muresianu, și adeverul esprimă prin trensele este recunoscutu de lumea întrăga. Puterile intrunindu-se nu numai ca se iomultiesc, dară capela și o târia cu multu mai mare, de cum aru avé luate fia-care deosebi. Cumca acestu adeveru a fostu recunoscutu inca din vechime ne arata proverbul latin: „Concordia res parvae crescunt, discordia maximae dilabuntur” (prin concordia lucrurile mici crescă, iéra prin discordia se derapana și cele mai mari). Si acăstă atâtă in privintă fisica, cătu și in cea spirituală. Acăstă o putemă esperă și noi in totă dilele. Dăea unu individu nu pote singuru se intreprindă să se implinește ce-va, nu desperăza, nu perde curagiul, ci alergă indată la vecinii, său la amicii sei, că cu ajutoriul loru, sa pote aduce la indeplinire, aceea ce singura naru si pututu face.

Acestu adeveru fiindu constatatu, vedem, că in totă lumea se formă nenumerose societăți, alu căroru scopu specialu este diferit, precum și ocupațiunile omiloru suntu forte diferite; scopul generalu inse este ungu și acelă-si alu tuturor, a deca de a intreprinde său de a indeplini mai mulți

la carele se adauge interesele acelor fonduri pre anulu 1869 cu

și competența intereselor la formandulu alu doilea fondu de 6300 fl. alu legatului IV pre anulu 1869 cu

apoi interesulu a 5% totu pre anulu 1869, la sumă de 1708 fl. 26 xr. carea

s'a adunat pâna ultimă Decembrie 1868 la formandulu alu 2-lea fondu dela atinsu legatul cu 85 fl. 41 xr.

Sumă primire in an. 1869 4250 fl. 66 1/2 xr.

1260 fl.

315 fl.

Din carea s'a datu:

1. La destinatuna legatului I. 105 fl.

2. La destinatuna legatului II. 436 fl. 41 xr.

3. La destinatuna legatului III. 630 fl.

4. La destinatuna legatului IV. 315 fl.

cu totulu 1486 fl. 41 xr.

Dupa detragerea dărei dela primire ramane unu restu de 2764 fl. 25 1/2 xr.

Carele se tiene:

a) de fondul legatului

II. cu 655 fl. 58 1/2 xr.

b) de formandulu alu 2-le

fondu a legatului IV.

cu 2108 fl. 67 xr.

cu totulu 2764 fl. 25 1/2 xr. v. a.

Comitetul administrativu alu fondurilor juganiene.

Brasovu, 31 Decembrie 1869.

prin Damianu Datco.

Din Bucovina.

Foia Societăției pentru literatură și cultură poporului română a tenuo in 8/20 Iuliu adunare extraordinaria sub presiedintă alu Georgiu Horváth. Cu lote ca de atunci e demultu, noi impartasim cuventarea cu carea s'a deschis adunarea, pentru valoarea ei internă:

Domnilor și frăților!

Suntu fericitu de a avea onoreea a ve binevenită in nomele comitetului societății noastre literarie, multi amindu-ve pentru trădă convenirei dăvăstre din totă partei tinerii noastre.

Noi, — cei de aici — nu avem mangăierea altorui popore conlocuitorie din imperiu, mai

însi, punendu umera la numru, aceea ce unulu singuru n'aru fi pututu intreprinde. Asă vedem, că se formă societăți comerciale, agronomice, industriale, societăți de ascurtare, s. a. m. d.

Totă aceste societăți suntu de mare însemnatate, înse cu multu mai însemnatate și de folosu cu multu mai mare pentru omenire suntu societățile asă numite de lectura. Societățile espuse mai înainte au de scopu mai multu său mai potențialu înaintarea și imbunătățirea stării materiale, pre cându societățile de lectura au unu scopu cu multu mai sublimu, adeca de a înaintă dezvoltarea spiritului, care singuru face pre omu sa se deosebescă de cele-lalte vietă și-l radica prete totă fapturile lui Dăiu de pre pamentu. Acestea societăți singure au de scopu de a pune pre omu in stare, că se corespunda cuventului lui Dăiu, care ne arata, că omulu este facut după chipulu și asemenarea lui Dăiu (Fac. I. 27).

Fără indoială aceste cuvinte se reduc la spiritul omului, iéra nu la corpulu lui; căci, după cum scim, Dăiu nu constă din trupu, ci numai din spiritu, și asă de o asemenare intre omu și Dumnezeu in privintă corpului nu poate fi vorba. Si apoi de către spiritul omului aru remană in starea sea primitiva și nu s'ară dezvoltă și perfectionă, ore putereamă noi dice, că suntemu facuti după chipulu și asemenarea lui Dăiu? Bănică cum. Căta deosebire este intre Dăiu care e atotu sciitoriu, pre inteleptu etc. și intre unu omu, al cărui spiritu a remasă in stagnație și nu s'a dezvoltat alături cu partea sea fisica, săn și de către stagnat chiar de totu, dară apoi forte pu-

tieniu s'a departat de acea stare. Nu numai că este o deosebire forte mare, dară mai nici nu putem dice, că este vre-o asemenare intre omu și Dăiu, și noi totusi pretindem a fi facuti după chipulu și asemenarea lui Dăiu. Da, asă este, suntemu facuti după chipulu și asemenarea lui Dăiu, înse trebuie sa intielegem bine aceste cuvinte. Prin acesto cuvinte a pusă Dăiu pre omu pre o trăpă forte inalta, înse totu deodata i-a impusă și o datorință forte grea, că adeca omulu sa se simășca din totă puterile a se apropiă cătu se poate de Dăiu, a se face, incătu i sta in putință asemenea lui Dăiu.

Iisus Christosu a disu: „Fi-ți deseversită, precum Tatăl vostru din ceriuri deseversită este.”

Apropiarea său deseversirea acăstă amu disu ca este o datorință. Acum i putem defini și mai de aproape caracterul ei. Ea este o datorință a omenimii intregi, pentru că omenimă întrăga are sa devină la deseversire. O opera comună recere și puteri comune. Si de aceea cu dreptu cuventu putem speră ea in secolul nostru vedem omenimă pasindu en pasi grabnici cătu inalta ei destinație; o vedem ca se emancipă totu mai multu de isolatiune, de separatismu și nisiește a face ori-ce intreprindere a se în comunione cu semenii și formă societăți.

La împlinirea acestei datorințe ore nu contribuiesc forte multu societățile de lectura?

Acăstă se vede din nenumeratele societăți de feliu acăstă, ce se află in totă tările civilisate și mai la tările institutile mai înalte de cultură.

Elevii institutului nostru, considerându acestu

favorisate de sorte, mai lucioare in sōrele sercirei; vietia nōstra, intr acestu unghiu indepartat al statului, nu este bogata de serbări naționale, că la acelea; ea se strecu mai mult cu o regularitate monotona și indatinata prin putere bine și multu necasă, acceptări neimplinite, speranțe inselante, ilussiuni perduțe. Cu atât mai via si mai sincera este totu-déun'a multiamirea susținutelor nōstre, intalindu-ne macar din cāndu in cāndu in spiritul fraciei, — representanti nealesi, dura firesci ai semintiei nōstre, barbati insufletiti totu de o idea, miscati totu de unu simtimentu, și invapaiati de focul celu sacru, care se nasce deodata cu ființa omenescă, si nu pere decătu cu ea deodata, — de simtiul național si dorintă inaintarei si fericei consângenilor sei.

Inse pentru că se imprimu, dupa putintia, dorintă acēstă, intr cātu intra in cadrul societătiei literarie, ce ne unesce pre toti, trebuie se ne folosim de esperintele societătiei facute in tempu de mai multi ani, si se luām in bagare de séma trebuintele speciale ale poporului si decisiunile respective interiore ale adunărilor generale. Spre acestu sfarsit este de nevoia a se introduce in statutele societătiei, — ce s'au stabilit de d-vosra inca dela inceputu, la infinitarea societătiei, — unele schimbări, fiind ca statutele acestea reprezinta fatia cu cerintele actuale in unele privinție pedeci la desvoltarea scopurilor societătiei; schimbări cari au trebuitu a se amenă pāna astazi, lipsindu la ultim'a adunare generale de asta ieră numerulu membrilor adunati, recerut de statute.

„Responderea, ce jace asupr'a comitetului societătiei pentru imprimirea conscientioasă a indatorilor ce i le-ati impus, nu l'au iertat a intârdia pre unu anu intregu, pāna la ieră viitora la adunarea ordinaria, acēsta grabnica lucrare; ci su luatu libertatea a ve invită mai inainte spre a ve supune acestu obiectu spre pertractare si otarire. Domnul referinte va ave onore a ve impartasi propunerile si a espune motivele si argumentele comitetului.

„Domnilor! comitetul ve recomanda schimbările propuse, cari s'au cercetat si s'au desbatutu in sinulu seu de repetite ori cu mare scrupulositate. Schimbările aceste au de scopu a intinde si a inlesni activitatea societătiei, pre terenul literar, fără a' esti intru nimic'a din marginile programului, adoptato de cătra d-vosra la intemeierea acestei societăti.

„Domnilor! noi trebuie sa simu de acum inainte pentru noi insine cu atât mai ingrigitori, mai zelosi si mai activi, cu cātu puternicii dilei suntu de indiferinti si nepasatori in privintia nōstra.

„Caci a-si negă adeverul faptu si a-si nescotii indatoririle mele in pusetiunea de onore si de confiintia, care mi-ati incrediutu, de nu a-si constatā cu parere de reu nemultamirea obșteasca

despre putere ingrigire, de care se bucura români din Bucovina că atari, din partea guvernului constituiunalu in privintia intereselor loru vitale, anume: in privintia indreptatirei limbei, a naționalitătiei si a bisericiei loru, cari li s'au garantatloru totu asiā de solemnă, că si celoru-lalte potere ale statului; anume in privintia egalei indreptatiri si a respectării faptice, consecinte si indestulatoria a limbei române in scole si in diregatorii; in privintia studiului istoriei naționale, care este ignorata in planulu invenitamentului publicu de pāna acum, in tōte scolele publice din Bucovina cu o tenacitate, precum nu se mai asta in alta tiéra a statului austriacu; in privintia autonomiei bisericiei ortodoxe a Ierrei; si a mai multoru alte pretensiuni naționale, nu mai putere drepte si euitabile.

„Nu este indoiela, noi traimus intr-o epoca cătu se poate de constituiunala; vuetulu dîlnicu alu presei librale ne asecură despre acēstă de ne asurdiesce; constituiunea ne-au indiestratu cu drepturile cele mai pompoze, cu libertătile cele mai adenitărie. Dara români cāndu punu mān'a pre anima se întreba in sinceritate, — respondu cu totii că cu o singura voce: „Pre noi români, acestea tōte inca nu ne-au incalditu.”

„Si intru adeveru, acele drepturi si libertăți, cari le jacu loru mai multu la anima, pentru ca numai in ele se cuprindu condițiunile esistintiei loru, adeca acelea despre limba, naționalitate si biserica, sémena pare ca s'ară astă in constituiune, — pentru români — de o cam data numai că de marturia, atât de putere se iau ele in bagare de séma in vieti a practica; ele s'au datu dupe cum ni se intempina la fia-care prilegiu, numai in principiu, — avendu trebuinta de legi speciale si concrete; cu alte cuvinte, specialisarea si aplicarea acelor mai importante articule de constituiune pentru naționalităti, si anume pentru noi sémena a si reserveyate unui viitoru necunoscutu, — pentru ca ave a veni mai tardiu — pāna acum inse, — doi ani dela inaugurarea nouului regimur constituuiunalu, — durere ca nu au venit. Pāna acum nu s'au delaturat pedecele cele vechi in contră desvoltării naturale si egală indreptatire a poporului român din Bucovina in privintiele indicate; din contra, ele esista acum intocmai că si inainte. Si din cauza acēstă si români că atari se astăi, sub domnia unei constituiuni, atât de laudate pentru liberalismul si dreptatea ei, cu interesele loru vitale si cu egală loru indreptatire naționale, inca totu acolo, unde au fostu si mai inainte.

„Cum inse trebuie se apere ea in ochii celor a, pre cari-i privesce? ce idee trebuie sa-si faca unu poporu despre lucrarea binefacătoare a unei constituiuni, care nu i-a adus inca in directiunea amintita indreptare si imbunatatirea similitoare, in com-

paratiune cu tempula vitregu, cu sistemul invinsu alu absolutismului? Au dora poate o asemenea stare se provoce bucuria si multiamire in poporu, si sa-lu finisceca pentru viitorul seu? Seu poate unu sistem luminat pāri, cu dreptu cuventu, denegarea tenacă a dorintelor celor mai legitime si chiaru formalu prin constituiune garantate ale unui popor loialu, că unu bunu mijlocu, pentru a atrage sistemul guvernamental respectiv, simpatiile acelui popor strambatit? Pāna cāndu uno poporu se respecta pre sine insusi, elu nu va inceta de a simi amaru si adencu nescotirea dreptelor sele pretensiuni. Sa nu se insile nimenea despre efectul asfundu taitorii alu unui astfelii de intielesu alu constituiunismului; despre intistarea ce au cuprinsu pāna si omenei cei mai moderati. Refusarea cerintelor celor drepte provoca singura pre cele esagerate. Nebagarea de séma sumetia a intereselor celor mai scumpe ale unui popor loialu, fia dintr-o órba neincredere seu din nedreptate, seu din lipsa de ghibacia, — nu este politica buna. Recunoscerea drepturilor neprescriptibile ale omului nu se poate amena in dilele nōstre multu tempu fără dauna. Fiintă, individualitatea unui popor care are, precum alu nostru, numai in hotarele acestui imperiu miliōne de frati consângeni, a unui popor care au dovedit vita-litatea sea fatia ou nescotire cele mai mari ale unui trecutu vîgorosu de mai multi seculi, si si-au conservat intacta conșientia naționalitătiei sele, si nu mai putere aspiratiile legitime spre o desvoltare potrivita cu ilustr'a sea origine, nu se poate ignoră cu bunu succesu, seu versă dupa placu in-tr'o alta forma naționale. Dreptulu propriu sele naționalităti este neperitoriu, căci elu deodata cu omulu s'au nascutu; elu este dela Ddieu. Si astadi, in secolulu luminei, alu libertătiei, alu umanitătiei si alu reinvierii conșientiei naționale intotdeauna poporele lumei, aru trebui se avemu si noi a ne plângem mai putere decătu ori-cāndu in privintia acēstă.

„A se concede din partea statului, ceea ce nu se mai poate denegă in diu'a de astazi, acelu dreptu sacru alu unei națiuni, — in teoria, in principiu, in constituiune, si a i se refusă totu odata aplicarea lui in viatia practica, — intr-unu statu modernu, asiā numit „statu constitutionalu“, „statu de dreptate“, — acēstă nu poate fi de folosu nici pentru un'a din ambele părți. —

„Acēstă trebuie se ni servescă de indemnă si imboldire, a nu deveti in viitoru nici noi in-si-ne culpabili la acesta nefavorabila stare a nōstra prin apatia s'au prin nepasare. Se dice, ca dela noi, dela initiativa nōstra, dela miscarea nōstra, dela dovedile si manifestările vitalității nōstre, depinde de acum inainte in cea mai mare parte imbunatatirea stării nōstre. Fia asiā! Se dovedim daru cu totii, ca nu ne-amu dato inderepto, ca nu amu lasatu nimic necercato, spre a ajunge acestu scopu. Libertatea de presa, libertatea intrunirilor, dreptulu de petitiune, autonomia comunala, consiliile scolare din comune si din cercuri, — tōte aceste si alte mijloce legale, in marginile constituiunel, trebuie daru, este de neaparata nevoia, a le intrebuntia cu statornicia neobosita, cu devotamente patrioticu si cu energia nebiruita, spre a elupta poporului nostru in realitate acelle drepturi, ce i s'au asecorato — in principiu — pentru desvolarea sea morală, națională si intielesuala. Iera mai alesu un'a se ni jaca la inima, se nu ne grigim limb'a materna, talismanul naționalităti in favo-ruu unei alte limbi, nici in viatia privată, si cu atât mai putere in sinulu familiei nōstre; daru mai cu deosebire se ne servim de ea in afacerile, referintele si corespondintele oficiose, ori si cāndu si ori si unde, si se intrebuntiu tōte mijlocele legale de a indemnă si pre comune si cele-lalte organe autonome spre imitare. Si atunci se simu securi ca amu facuto pasul celu mai mare pentru emanciparea si egală indreptatire a limbei nōstre, si cumca nimic'a nu aru putere schimbă intr-unu timpu atât de securu fisiognomia tierii, unde limb'a parintilor nostri, astazi in era cea de auru a constituiunei, este inca isgonita din viatia publică, ocupându in patri'a sea locu de umilintia. Numai atunci se va respecta limb'a nōstra de cătra alii, cāndu voru vedé, ca o respectăm si noi, o iubim, si nu ne putem incurgioră fără de ea.

„Deci se nu perdemos nici odata din vedere, nici o ocasiune, nici unu mijlocu, nici o modalitate, care aru si apta a contribui la realizarea acestor dorintă; caci demnitatea de cetătanu, ca cugutu si onorea ne indatoresc pre siacaro membru

adeveru, ad formatu si ei inca in anii trecuti o societate de lectura. Si eata ne fratilor, ca acum si noi ne aflāmu constituiti intr-o astfelii de societate.

Dara sa ne intrebămu fratilor, care este mai anumitu folosulu, ce-lo putem trage din acēsta societate, din aceste intruniri ale nōstre? Folosele, care le putem trage din aceste intruniri ale nōstre suntu nepretiuvere; ince firesce, ca déca vomu pune fia-care mānile in sinu si vomu acceptă, că sa ne vina asiā dicendu porumbulu frictu in gura, atunci nu vomu profită, ci fia-care trebuie sa contribue la sustinerea si prosperarea societătiei si atunci de siguru se voru puté folosi si singuraticii membri ai societătiei.

Că sa putem cunoșce mai de aproape folosele, ce le putem trage din aceste conveniri ale nōstre, trebuie se privim mai intāu scopulu societătiei nōstre. Si care este scopulu acestei societăti? Aceasta este triplu, si adeca: 1) Conferirea intre sine a elevilor despre diferite obiecte ce se propunu in acestu institutu, seu despre alte obiecte, care stau in legatura cu acestea. 2) Declamationi. 3) Inmultirea bibliotecii seminariale si cetera cătilor din acēsta biblioteca si a foilor, ce le capta societatea. Din aceste trei resultă inmultirea si chiarificarea cunoscintelor nōstre, seu cu alte cuvinte, cultivarea si perfectiunea nōstra.

Prin conferirea intre noi putem profita in mai multe feluri si adeca:

1. Prin inmultirea si lamurirea cunoscintelor nōstre. Ori si care dintre noi poate face uno elaborat dintr-unu obiectu, seu altul, dupa cum are placere si dupa cum se simte in stare si se pa-

dintre noi, a lucra în partea sea din între puterile, pentru acestu scopu alu societății, la care ne-am unitu. Numai atunci, când va fi sprințita de către D-vostra cu barbatia in modulu aretau, societatea va strabate și va lucra cu succesu pentru scopurile de cultura naționale in tiăr'a nostra. Si deacă vomu aduce intr'acestu chipu program'a societăți din ce în ce totu mai multu la implinire, asiedându limb'a materna prin propri'a nostra intialiva, prin imbratisarea nostra, prin conlucrarea aretau sincera, statornica și energica a fia-cărui'a dintre noi, intru cătu aterna acest'a dela noi, — limb'a nostra in tiéra in pusețiunea onoreabilă, ce i se cuvine dupa drepturile strabune și dupa constitutiune; intarindu poporul in consienti'a sea naționale și cultivându-lu dupa putintia in limb'a sea și in legea sea respectândui firea, originea și individualitatea: numai atunci societatea domniilor vostre va satisface chiamarei sele, va dobandi ajutorul cerului și va merită binecuvantările urmălor nostri. —

Varietăți.

* * * Portfolio ministrului comunu de finanțe se dicea ca va fi conferit lui Lonyai. „Napló” spune ca postulu acest'a nu se va intregi curendu. Orczy despre carele inca su vorba ca va capăta acestu postu, — nu lu primeșce.

* * * In clubulu deachianu s'a cetețu nou proiect de lege despre jurii, carele su primitu cu aplause.

* * * Albin'a nr. 6 din anulu acest'a publica ormatoriulu telegramu: „Turda in 24 Ianuariu. Intelliginta româna din tōte părțile Transilvaniei a decis, (cându si unde? Red. „T. R.”) a se pune in contielegere cu tōte națiunile nemultiamite din Austri'a și a procede uniformu cu acestea in combatera sistemel de astadi.

X Macelariu.

* * * Din Prag'a vine scirea, ca acolo s'a conclusu o adresa de multiamita și de incredere pentru episcopulu Stroszmayr in urm'a purtării sele la conciliu.

* * * Brateanu a sositu la Bucuresci se telegraféza din Bucuresci la mai multe dñuarie in strainetate. — „Steege, agentulu diplomaticu in Vien'a și Parisu si-a datu demissiunea definitivu.”

* * * La alegerea supletória in Brail'a s'a alesu deputatu in camera C. A. Rosetti.

* * * Alessandro Herzen emigrantu și publicista ruseșeu (redactoru la diariul „Colocol”, clopotu) a murit in Parisu.

* * * Mortalitatea in Sabiu din anulu 1869. Sum'a celor morti in anulu tre-trecu face 624. De secolu barbatescu 343, de celu femeiescu 281. Mortalitatea dupa luni: in Ianuariu au murit 59, Fauru 47, Martiu 68, Aprilie 65, Maiu 63, Iuniu 64, Iuliu 50, Augustu 50, Septembrie 48, Octombrie 38, Novembre 34, Decembrie 38. Copii pâna la doi au murit 162, dela 2 pâna la 5 ani 38, pâna la 15, 25, pâna la 25, 38, pâna la 35, 56, pâna la 45, 65, pâna la 60, 80, pâna la 70, 71, pâna la 80, 38, pâna la 90, 11. S'a nascutu morti 40, sinuncis 3, nenorocit 11, la esirea dintilor 10, de fras 29, aprinderi 65, de hube cu friguri 53, de guta 48, tifus 28, de disolvarea săngelui 28, de bol'a apei 41, tuberculóse (oftica) 67, friguri 42, degeneratiune 22, slabanoigre 28, de slabicigne la nou nascut 27, de betranetie 49, din alte cause 33.

Concursu.

La biserică gr. or. româna din Lugosiu, a devinut vacantu postulu de diaconu, cu carele suntu impreunate urmatoriile emoluminte:

- a) folosirea o $\frac{1}{2}$ sesiune de pamant;
- b) 100 fl. v. a. bani gal'a, din cas'a bisericei, — și alte accidentii de dupa aceasta chiamare.

Doritorii de a castiga acestu postu, au a substerne recursu provediutu cu documentele prescrise in §. 131, și cu atestatu de eualificatione dela consistoriulu diecesanu conformu §. 121 din „Statutulu organicu”, pâna in 8 Febr. 1870 cal. v.; adresatu către sinodulu parochialu alu bisericei gr. or. din Lugosiu la presiedintele sinodului dlu protopresbiteru Georgiu Pescianu.

In contielegere cu dlu protopresbiteru.

(8-1) Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii din satulu Bai'a in dieces'a Aradului, protopresviteratul Totvaradiei, — dupa avut'a contielegere cu parintele protopopu concernintu, escrisul pâna in 30 Ianuariu, 1870.

Emolumintele acestei parochii stau: din 12 jumete de pamant, jumetate aratoriu, jumetate fe-natiu (cosolau) venitulu stolariu și birulu anualu — căte o mesura de cucurudia sfarmato de casa, dela 120 numere de case.

Doritorii suntu avisati și tramite recorsele sele, — iastrute dupa prescrisele „Statutulu organicu”, și adresate către sinodulu parochiale, — pâna la terminulu desigur la parintele protopopu in Totvaradi'a.

Bai'a, in 30 Decembre, 1869.

(1-3) Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru vacanta parochia din Jupaniu, indistrata cu emolumintele de o grădina, un'a sesiune de pamant parochiale, 90 de mesuri de cucurudu și stola dela 90 de case, se deschide concursu pâna in 1 Februarie 1870, pâna cându doritorii de a dobendi acesta parochia suntu avisati recursurile loru provediute cu estrasulu de botezu și cu atestatulu consistoriale despre eualificationile loru, adresându către sinodulu parochiale, districtualnicului domnului protopresbiteru alu Fagetului a le substerne.

Jupaniu, 4 Ianuariu 1870.

Comitetulu parochialu.

(5-2) Atanasiu Ioanovicu, prot. Fagetului.

Concursu.

Devenindu vacantu postulu de Institutore la clas'a IV-a de fete dele scolele normale române gr-or. din Brasovu, se deschide prin aceasta concursu pentru reocuparea acestui postu, celu multu pâna la 10/22 Fauru a. c.

Institutorela la aceasta clasa este salarisata cu 300 fl. v. a. și are a invetia lucrurile de mâna femeiesci numai dupa prânz adeca iern'a $2\frac{1}{2}$, și vîr'a 4 ore, de ore-ce inainte de prânz elevile se instruiește in carte de către profesorii gimnasiali.

Dela institutore se cere:

Sa fie nascuta româna de rel. gr-or., se aiba portare morală corespondiatore;

Sa dovedește, ca posedă cunoșintele necesare in tōte lucrurile de mâni femeiesci, nu numai in cele de lucru, daru mai vertosu in cele de lipsa pentru duocerea unei economii solide; ca are destinitate pedagogica in tractarea cu copilele; ca cunoște celu putin elementele invetiate in clasele primarie de fete, și pre lângă limb'a română, celu putin inca o limbă străină, sia acesta germană, magiara sau francesă.

Institutorela alăsa va functiona, amesuratu normativele scolelor române, anulu primu de proba.

Concurrentele la acestu postu au a' si adresă petițiunile loru impreuna cu documentele recerute celu multu pâna la 10/22 Fauru a. c. la subscrisia șefiei scolare.

Brasovu 12/24 Ianuariu 1870.

Eforia scolelor române centrale gr-or. din Brasovu.

Damianu Datco

Presedinte.

(7-1)

Nr. 121 1869.

(6-2) Edictu.

Paraschiv'a Tatul din opidulu Codlea, districtulu Brasovului, carea de 12 ani cu necredintia a parasitu pre legiuțulu seu barbatu, Georgiu Pisul din Bohotiu, scaunulu Cincului mare, pribegindu in lume, nescindu-se loculu astărei ei, se provoacă prin aceasta, ca in terminu de unu anu dela datulu de josu negrescă sa se infacișie la subscrisu foru matrimonialu, și sa dea respunsu la actiunea barbatului seu, și in persona sa prin reprezentante, caci la din contra si in absenta sua se voru decide cele de lipsa, in inticlesulu canonicului s. bisericei noastre.

Sabiu in 29 Decembre 1869.

Scaunulu prot. gr-res. alu Cincului mare.

Edictu.

Stan'a lui Stanciu Rimbu, carea de 3 ani, a parasită cu necredintia pre legiuțulu seu barbatu, Ioanu Radenea, ambi din Zernesti, și pribegeste in lume, — nescindu-se ubicatiunea ei, — se cităza prin aceasta, in terminu de unu anu, si un'a di, a se prezenta cu atâtă mai sigură inaintea subscrisului scaunu protopopeccu, cu cătu ca, la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i urdită se va decide, si in absenta ei, conformu SS. Canone ale Bisericii noastre gr.or.

Dela scaunulu protopopeccu alu Branului. Zernesti, 26 Novembre 1869.

I. Metianu, Prot. Popopu.

(2-2)

Edictu.

Prin care Eva nascuta Nicolau Imberusiu din Sabiu, carea de tempu mai indelungat cu necredintia an parasită pre legiuțulu ei barbatu Ioanu Mafteiu, fără a se scă loculu astărei ei, se cităza prin aceasta, că in terminu de unu anu dela datulu de fată, negrescă sa se infacișeze inaintea subscrisului foru matrimoniale, pentru ca, la din contra, si in absenta ei, ei se voru otari cele de lege prescrise.

Sabiu, 30 Decembre 1869.

Forul matrimoniale gr. or. alu protopopiatului tract. Sabiu I. Ioanu Hannia.

(3-2) Protop.

Edictu.

Mari'a lui Petru Vladu, carea de mai multu timpu a parasită cu necredintia pre legiuțulu seu barbatu, Ioanu Rogore, ambi din Codlea, pribegindu in lume, — se cităza prin aceasta, că in terminu de unu anu, si un'a di, sa se presentă cu atâtă mai sigură inaintea subscrisului scaunu protopopeccu, cu cătu ca, la din contra procesulu matrimonialu asupra-i porntu, se va decide si in absenta ei — conformu SS. Canone ale bisericii noastre gr-orientale.

Dela scaunulu protopopeccu alu Branului. Zernesti, in 16 Decembre 1869.

I. Metianu.

(4-2) Prot.

Edictu.

Ioanu Ludescu din Valachi'a nascutu, casatorit in Poiana, scaunulu Mercurei, care de 6 ani au paresită en doi copii cu necredintia pre legiuțula sea socia Mari'a Dimitriu Cornea din Poiana si nu s'a mai audiu nimic'a despre loculu astărei lui, se provoacă că in terminu de 6 luni sa se infacișeze cu soci'a sea la subsemnatul foru protopopeccu, si se arete caușa pribegirei, si paresirei socii sele — său in persona, său prin procuratoru caci la din contra si in absenta densului se va otari in caușa loru, dupa canonele sântei noastre biserici, cele de lipsa.

Sabiu, 1 Decembre 1869.

Scaunulu prot. gr. or. alu Mercurei.

Petru Badila,

(31-3) Protopopu.

Edictu.

Nr. prot. 229. 1869.

Mari'a Capot'a din Hendorfu legiuța socia a plugariului Ioanu Mant'a din Tropoldu, scaunulu Sighișoarei, ambii de religiunea gr. or., carea de unu anu paresindu pre barbatulu seu s'a perduto, de nu se scă nimic'a de ea, se cităza prin aceasta, că in terminu de unu anu si o di dela datulu de mai josu sa se infacișeze la subscrisulu scaunu protopopeccu că foru matrimoniale, caci la din contra actiunea barbatului ei si in absenta ei se va peracta si otari dupa legi.

Sighișoare, in 27 Decembre 1869.

Forul scaunului prot. gr. or. alu Sighișoarei.

Zacharia Boiu,

(30-3) Protopresbiteru.